

Az összetett mondatok helyesírása

ÍRÁSJELHASZNÁLAT AZ ÖSSZETETT MONDATOKBAN

➤ A tagmondatok közötti írásjelek

- **VESSZŐ** a tagmondatok között
- A tagmondatok közé vesszőt kell tenni, függetlenül attól, hogy van-e a tagmondathatáron kötőszó.
- Lement az üzembe, hogy megkeresse a mérnököt, és újra átnézzék a terveket. Hiába kereste, sehol sem találta. Vajon csak hazament ebéd után, vagy beteg, s nem jött dolgozni?
- Péter sokkal magasabb, mint Pál.
- Úgy gondolom, hazament.
- Azt hiszem, befejezte a munkát.
- Remélem, igazam van.

➤ **FONTOS!**

- **Nem teszünk vesszőt** az és, s, meg, vagy kötőszók elé halmozott mondatrészek esetén:

Vettem a boltban csokit és tejet.

- **Nem teszünk vesszőt** a mint kötőszó elé, ha a mondanivaló erősítésére és nem összehasonlításra szolgál:

Ez a lány több mint rendkívüli.

- **Nem teszünk vesszőt**, ha a mint az utána következő szóval összekapcsolva -ként értelemben szerepel:

Kovács Sándort mint tanút hallgatták ki.

Kovács Sándort tanúként hallgatták ki.

PONTOSVESSZŐ A TAGMONDATOK KÖZÖTT

- *A többszörösen összetett mondatokban az egymással szorosabban összefüggő tagmondatokat választjuk el a hozzájuk tartalmilag lazábban kapcsolódó tagmondatoktól:*
- *Távolból egy lány szellő indult, hogy a völgybe érve felerősödjön, és viharként tomboljon; az emberek és az állatok menedéket kerestek, mert féltek az egyre sötétedő égbolt alatt.*
- *(5 tagmondatból áll a mondat, két nagy részre osztható a szorosabban összetartozó tagmondatok szerint. Ezt a két részt választja el a pontosvessző.)*
- *Két tagmondatból álló összetett mondat tagmondatai közé is kerülhet pontosvessző a tagmondatok laza kapcsolata esetén:*
- *Az autója kicsit ütött-kopott; leparkolt vele.*

KETTŐSPONT A TAGMONDATOK KÖZÖTT

Magyarázat

- A kettőspontnak figyelemfelhívó szerepe van, lényeges dolog következik utána, ezt jelzi.
- A második tagmondat olyan felsorolás, amely a főmondat egyik szavát fejti ki.
- A második tagmondat példák felsorolásából áll.

Példák

- Ugyanarra gondoltunk: az elmúlt egy hét felejthetetlen volt!
- A legfontosabb tényezőkre oda kell figyelni: hőmérséklet, oxigéntartalom, tisztaság.
- Nyelvünkben sok latin szó honosodott meg: reakció, statikus, professzor, manikűr stb.

A BEÉKELŐDÉS JELZÉSE

- **Vessző:**
- *Éva, bár nehezére esett, elvállalta a feladatot.*
- **Gondolatjel:**
- *Éva – bár nehezére esett – elvállalta a feladatot.*
- **Zárójel:**
- *Éva (bár nehezére esett) elvállalta a feladatot.*
- *Ha egy tagmondat közbeékelődése miatt két kötőszó kerül egymás mellé, csak az első elé teszünk vesszőt.*
- *Remélem, **hogymire** szabadságra megyek, jobb idő lesz.*

A MONDATVÉGI ÍRÁSJELEK

➤ ÍRÁSJEL A MELLÉRENDELŐ ÖSSZETETT MONDAT VÉGÉN

- A mellérendelő összetett mondat végére az utolsó tagmondatnak megfelelő írásjelet teszünk.
- Bárcsak itt lennél, de ez sajnos lehetetlen.
- El fogunk késni, miért nem készülődsz már?
- Egész nap pihentél, menj ki füvet nyírni!

ÍRÁSJEL AZ ALÁRENDELŐ ÖSSZETETT MONDAT VÉGÉN

- Az alárendelő összetett mondatok végére olyan írásjelet teszünk, amelyet a **főmondat végére** tennénk, ha önálló egyszerű mondat volna.
- Írásunk elárulja, hogy ismerjük-e anyanyelvünk törvényeit.
- Nem mondtad el neki, amit megbeszéltünk?
- Azt írd le, miért nem jöttél!

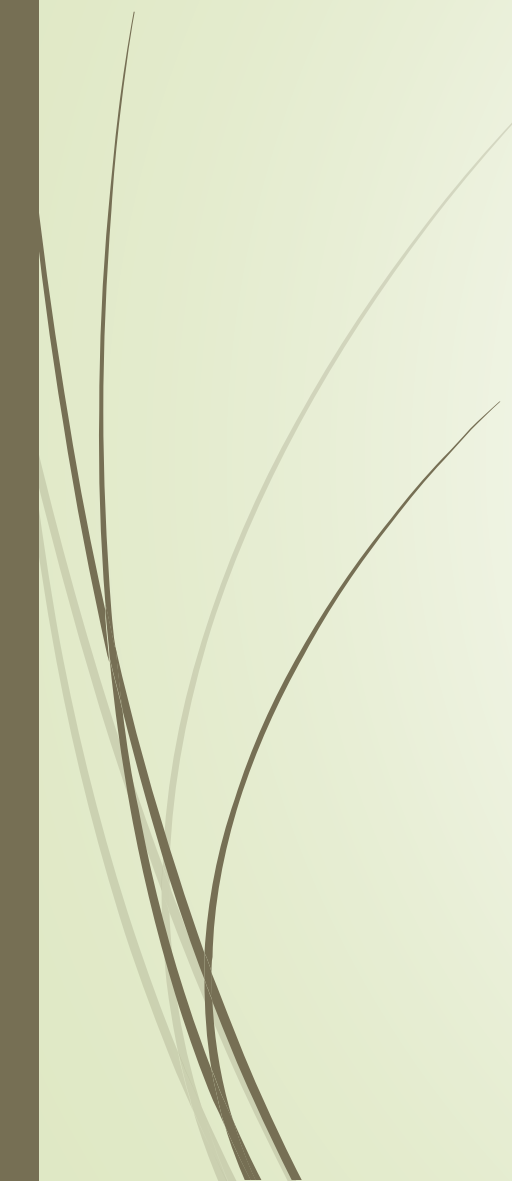
Fontos!

- Az alárendelő összetett mondat bizonyos eseteinél az írásjelhasználat eltér a fenti szabálytól, azaz a **mellékmondathoz is igazodhat a mondatvégi írásjel.**
- A **főmondat csak mellékes tájékoztatást, udvariassági fordulatot tartalmaz**, amely akár el is hagyható (pl. *Kérdem én, hogy felejthetted el ezt?*; *Csak annyit mondok, hogy legyen szíves békén hagyni!*).
- **Idézet esetén** (pl. *Azt mondtam neki, hogy bárcsak itt lenne!*; *Azt kérdeztem tőle, hogy hova megy?*).

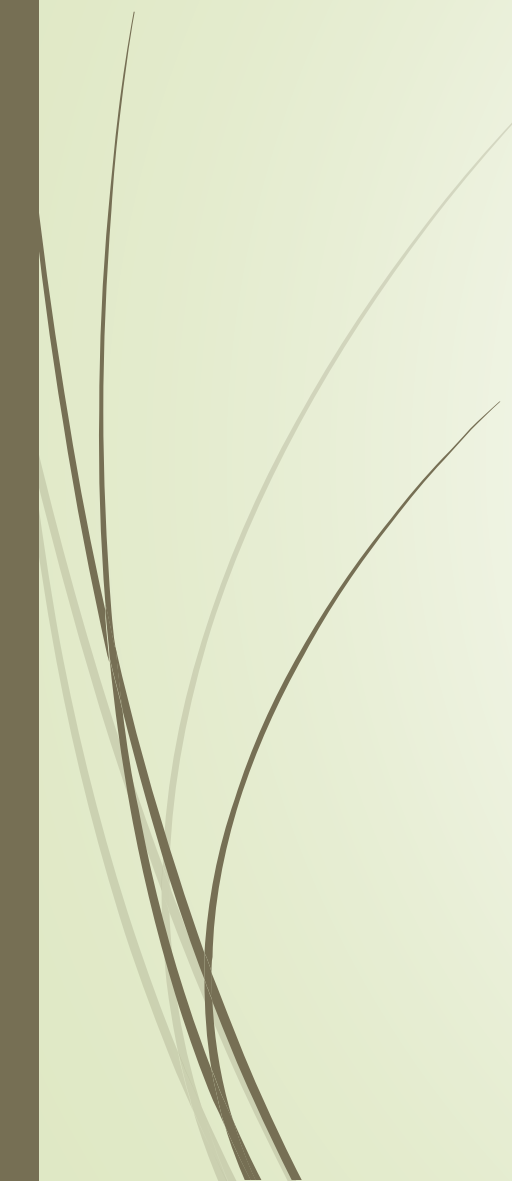
Gyakorlatok

- Igaz-e, hogy a magyar nyelv helyesírása különösen nehéz
- Ne gondoljuk, hogy az írásjelek pontatlan alkalmazása nem számít helyesírási hibának
- Nagyon sok dolgom van, fáradt is vagyok, hadd maradjak itthon
- Maradj itthon, de nekem el kell mennem

-
-
- Igaz-e, hogy a magyar nyelv helyesírása különösen nehéz?
  - Ne gondoljuk, hogy az írásjelek pontatlan alkalmazása nem számít helyesírási hibának!
  - Nagyon sok dolgom van, fáradt is vagyok, hadd maradjak itthon!
  - Maradj itthon, de nekem el kell mennem.

Többszörösen összetett mondatok helyesírása

- Mutasd meg, merre szaladt, és indulok utána.
  - Ágrajz
  - Mikor hazafelé ballagtunk, azt kérdezte, segítenék-e neki.

  - Mikor hazafelé ballagtunk, azt kérdezte: segítenék-e neki?
-

Feladatok:

- https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_8/lecke_04_010
- A megoldásokat írd le a füzetbe!

- **Felhasznált irodalom:**
- https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_8/lecke_04_010
- Antalné Szabó Ágnes: *Hogyan írjam?*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2003
- Rácz Endre – Takács Etel: *Kis magyar nyelvtan*, Talentum, 13. kiadás
- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás, Akadémiai Kiadó, Bp., 2015

- Összeállította: Radócki-Dukai Virág